

Заруцький Вадим Анатолійович,
*здобувач кафедри криміналістичних експертиз навчально-наукового
інституту підготовки фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів
Національної академії внутрішніх справ*

ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ

Проблема полягає в тому, що не організувавши належним чином інформаційні потоки, неможливо забезпечити постійне і безупинне отримання необхідних відомостей про досліджувані об'єкти, ефективно ними керувати, планувати і прогнозувати їх подальший розвиток. На сьогодні, відсутні комплексні дослідження науково-організаційних, теоретичних проблем пошуку, збирання і оброблення саме експертної інформації, створення системи інформаційного забезпечення судових експертиз.

Тому, метою даної статті є аналіз методологічних і методичних питань формування та створення системи інформаційно-довідкового забезпечення судових експертиз.

Проблематика використання досягнень науково-технічного прогресу у кримінальному судочинстві, інформатизації судово-експертної діяльності міститься у розробках зарубіжних та вітчизняних науковців Т. В. Аверьянкової, Л. Є. Ароцкера, А. Ф. Аубакірова, В. П. Бахіна, Р. С. Белкіна, К. І. Белякова, П. Д. Біленчука, С. Ф. Бичкової, В. В. Бірюкова, А. І. Вінберга, М. С. Вергузаєва, В. Г. Гончаренка, Г. І. Грамовича, Г. Л. Грановського, Л. Г. Еджубова, О. О. Ейсмана, Н. І. Клименко,
І. П. Красюка, В. К. Лисиченка, Є. Д. Лук'янчикова, Ю. О. Мазніченка,

Д. Я. Мірського, В. С. Митричева, З. С. Меленевської, Ю. О. Пілюкова, М. С. Польового, О. Р. Росинської, О. О. Садченка, М. В. Салтевського, М. Я. Сегає, І. Я. Фридмана та інших вчених. Однак, зміни законодавства, науково-технічний прогрес, реорганізації судово-експертної системи породжують нові проблеми, розв'язання яких потребує нових зусиль науковців.

На думку О. М. Яковлева, інформаційне забезпечення судово-експертної діяльності - це реалізація єдиних заходів в галузі створення нормативно-правового, інформаційного, програмно-технічного організаційного забезпечення діяльності державних судово-експертних установ на основі використання нових інформаційних і телекомунікаційних технологій, формування єдиних стандартів і профілів [1, с. 21].

Дослідник сформулював цілі інформаційного забезпечення судово-експертної діяльності: комплексна інформатизація експертних установ на основі єдиного методичного, інформаційного, програмного, технічного і організаційного забезпечення; створення єдиних міжвідомчих банків даних для забезпечення повної інформаційної підтримки проведення експертиз і досліджень; впровадження ефективної інформаційної взаємодії державних судово-експертних установ на основі сучасних телекомунікаційних технологій і програмних засобів; розроблення і підтримка в актуальному стані автоматизованих робочих місць (АРМ) експерта; виконання завдань забезпечення безпеки судово-експертної діяльності [1, с. 22].

М. Я. Сегає зауважував, що інформаційне забезпечення судової експертизи має являти собою науково організований і безперервний процес накопичення, підготовки й надання систематизованої науково-технічної інформації, необхідної для виконання судово-експертних завдань. Відомості, що є в інформаційній системі, повинні бути актуальними, тобто відображати сучасний стан науки й техніки в певній галузі. Повнота інформації забезпечується охопленням усіх необхідних даних [2, с. 9].

Є. Д. Лук'янчиков розглядає інформаційне забезпечення судово-експертної діяльності як систему виявлення, дослідження, фіксації і вилучення інформації передбаченими законом засобами з метою формування на їх основі судових доказів і використання для встановлення істини у кримінальній справі [3, с. 116].

Як окреме криміналістичне вчення визначає інформаційно-довідкове забезпечення розслідування В. В. Бірюков, на думку якого предметом цього вчення є знання про організацію та функціонування інформаційних систем незалежно від їх основного призначення та відомчої належності, порядок отримання облікової інформації та особливості її використання в розслідуванні [4, с. 6].

К. В. Капустник та І. В. Губанова наголошують, що загальна мета інформаційного забезпечення судової експертизи - створення впорядкованої системи збирання, збереження, передавання та використання даних у судовій експертизі взагалі та конкретних експертизах, зокрема. Ці системи

дозволяють експерту вірно описувати, класифікувати об'єкти, що підлягають дослідженню, визначати напрями подальших дій, обирати для застосування відповідні методики, обґрунтовувати та формулювати експертні висновки [5, с. 463].

Незважаючи на різноплановість наведених визначень потрібно зауважити спільний підхід авторів, які розглядають інформаційне забезпечення як діяльність з отримання певної інформації з подальшим її використанням при проведенні судових експертиз.

На нашу думку, інформаційно-довідкове забезпечення судових експертиз необхідно розглядати у двох аспектах: як діяльність з отримання інформації, вагомої для використання під час проведення судової експертизи, та як сукупність матеріальних об'єктів, яка містить інформацію, що може бути використана в ході здійснення судово-експертної діяльності.

Таким чином, до змісту структури інформаційного забезпечення судових експертиз, поряд з іншими, слід віднести: вихідну інформацію, тобто, відомості які необхідні для виконання судових експертиз, що містяться у наведених джерелах інформації, яку можна розглядати як експертну інформацію, а саме як джерела експертної інформації; методичні питання створення системи інформаційно-довідкового забезпечення; цілі і принципи.

Інформаційно-довідкове забезпечення судово-експертної діяльності - це комплекс організаційних, управлінських, правових заходів щодо відбору, зосередження і систематизації необхідних відомостей з різних галузей знань і джерел експертної практики, і формування на цій основі інформаційних ресурсів, які є змістом інформаційних систем, результатом функціонування яких являється видача суб'єктом судово-експертної діяльності відомостей необхідних для виконання експертних завдань.

Список використаних джерел:

1. Яковлев А. Н. Проблемы информационного обеспечения деятельности государственных судебно-экспертных учреждений / А. Н. Яковлев // Судебная экспертиза. - 2005. - № 2. - С. 21-27.
2. Сегай М. Я. Типология экспертных задач / М. Я. Сегай // Криминалистика и судебная экспертиза. - К., 1988. - Вып. 37. - С. 9-18.
3. Лук'янчиков Є. Д. Методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів : [монограф.] / Є. Д. Лук'янчиков. - К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2005. - 323 с.
4. Бірюков В. В. Аналіз інформації баз даних сучасних інформаційних систем - реальний резерв удосконалення розкриття злочинів / В. В. Бірюков // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. - 2011. - № 3. - С. 6-9.
5. Капустник К. В. Інформаційне забезпечення судово-економічних експертиз / К. В. Капустник, І. В. Губанова // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. - 2010. - Вып. 9. - С. 462-465.